

Deklaracija o osnivanju Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana

Mi, mladi Zapadnog Balkana*,

Ujedinjeni u nameri da doprinesemo očuvanju mira i negovanju antifašističkih i evropskih vrednosti u našim društvima, izražavamo otvorenost za preduzimanje koraka koji vode osnivanju Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana.

Želimo više mogućnosti za nesmetanim kretanjem po regionu i Evropi, za sretanjem drugih i drugačijih mladih i razmenom iskustava sa njima. To vidimo kao najbolji način da prevaziđemo višegodišnje nesporazume, prepreke i izolaciju, koji su posledica događaja koji su se desili pre našeg rođenja ili u našem ranom detinjstvu, a koji su nam nametnuti kao realnost od strane starijih generacija. Uprkos tome, mi želimo da upoznamo druge kulture i da zajedno sa mladima iz ostalih zemalja odgovorno gradimo zajedničku budućnost.

Mi želimo da znamo šta nam se desilo u prošlosti i ko je odgovoran za to kako bismo prihvatili činjenice i suočili se sa njima, i na tim temeljima gradili pomirenje. Hoćemo da budemo deo one Evrope u kojoj se ceni istina, odgovornost, pravičnost, saradnja i pomirenje.

Verujemo da je društveno – politički, demokratski, ekonomski, socijalni i svaki drugi napredak naših društava neraskidivo povezan i sa poštovanjem ljudskih prava. Mi delimo zajedničku viziju društva u kojem ljudi jednako uživaju svoja neotuđiva prava i slobode.

Imamo viziju miroljubivog i prosperitetnog regiona inkluzivnih društava koja saraduju na osnovama poverenja i uzajamnog razumevanja.

Naša misija je ohrabrivanje pomirenja u regionu kroz podršku saradnji i mobilnosti mladih, doprinoseći prevazilaženju predrasuda i stereotipa među pojedincima, narodima i društvima.

Stoga, pozivamo sve vlade država Zapadnog Balkana da podrže osnivanje Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana zasnovane na vrednostima mira, poverenja i inkluzivnosti.

*Zapadni Balkan obuhvata Sloveniju, Hrvatsku, Srbiju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Kosovo, Makedoniju i Albaniju.

Okvir za osnivanje Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana

Kancelarija za mlade Zapadnog Balkana će biti osnovana kao zvanični mehanizam za međuetničku i prekograničnu razmenu mladih u regionu Zapadnog Balkana. Ovaj mehanizam treba da osnuju i finansiraju vlade Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, Kosova, Makedonije i Albanije.

Zbog turbulentne istorije Zapadnog Balkana tokom 20. veka, a naročito nasilnog procesa raspada bivše Jugoslavije, zvanična saradnja među zemljama regiona još uvek nije adekvatno razvijena. Na ovu saradnju utiču interesi pojedinačnih vlada, kao i manjak svesti o regionalnim dimenzijama zajedničkih problema i mogućnostima za ulaganje zajedničkih napora za napredak. Ova situacija ima značajan uticaj na mlade generacije. Važno je stvoriti uslove da se kreiraju veze među posleratnim generacijama i da im se omogući da stiču lično iskustvo o susedima koje će biti oslobođeno stereotipa nasleđenih iz zvaničnih narativa, političkih diskursa, izveštavanja medija i obrazovnih sistema.

Vrednosti kancelarije za mlade Zapadnog Balkana:

MIR ne samo kao odsustvo rata, već stanje društva izgrađenog na vrednostima i mehanizmima koji rat i nasilni sukob čine instrumentalno nemogućim i društveno neprihvatljivim. U tom pogledu, Kancelarija za mlade Zapadnog Balkana treba da promoviše posvećenost nenasilju, učenje iz prošlosti i otvoreni pristup društveno spornim temama.

POVERENJE Društveno poverenje podrazumeva razumevanje kako između pojedinaca tako i društvenih grupa, unutar svakog društva zemalja članica i među njima. U tom pogledu, Kancelarija za mlade Zapadnog Balkana treba da promoviše poštovanje i razumevanje za prava i perspektive drugih kroz svoje programe.

INKLUZIVNOST je vrednost otvorenog, demokratskog i prosperitetnog društva koje preduzima aktivne mere da garantuje da će se svaki pojedinac i grupa uvažiti i da će se njihova prava poštovati. U tom pogledu, programi Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana treba da budu inkluzivni, otvoreni i pristupačni ljudima različitih iskustava i iz različitih sfera, uz posebnu pažnju na one ograničenih mogućnosti.

Vizija Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana:

Miran i prosperitetan region inkluzivnih društava koja sarađuju na bazi poverenja i uzajamnog razumevanja.

Misija Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana:

Ohrabrivanje pomirenja u regionu kroz podršku saradnji i mobilnosti mladih, doprinoseći prevazilaženju predrasuda i stereotipa među pojedincima, narodima i društvima.

Programske smernice Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana:

Škola i učenje koji mladima omogućavaju da, učesćem u programima koji okupljaju učenike i studente iz regiona, steknu dodatno obrazovanje i veštine;

Kreativnost i rad koji mladima omogućavaju da na kvalitetan način provedu slobodno vreme i zajedno se angažuju pri ispoljavanju svojih talenata;

Učešće i uticaj koji mladima omogućavaju da steknu veštine potrebne za preuzimanje aktivne uloge u lokalnoj zajednici i da postanu društveno i politički odgovorni građani.

Stoga, Inicijativa veruje da je u procesu uspostavljanja zvaničnog programa razmene mladih u regionu Zapadnog Balkana važno pratiti sledeće kriterijume:

Vlade kao osnivači programa

Vlade Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, Kosova, Makedonije i Albanije treba da osnuju i podrže ovaj program. One treba da rukovode njegovim funkcionisanjem i održivošću. Na ovaj način vlade u regionu će pokazati da su posvećene jačanju regionalne saradnje i da su voljne da preuzmu aktivnu ulogu u pronalaženju prostora u kojem mladi mogu da uklone postojeće barijere, sruše predrasude i stvore atmosferu tolerancije koja će zameniti ksenofobične stavove koji postoje širom regiona bivše Jugoslavije.

Uloga civilnog društva

Izuzetno je važno da vlade u regionu budu osnivači ovog programa i da svoju posvećenost ideji regionalne saradnje među mladima pokažu kroz izdvajanje određenih finansijskih sredstva koja će biti uložena u program, ali civilno društvo takođe treba da igra važnu ulogu u izradi mandata i osmišljavanju aktivnosti. Organizacije koje imaju bogato iskustvo u bavljenju prekograničnim programima koji uključuju mlade, kao i one koje kroz svoje aktivnosti okupljaju veliki broj mladih ljudi treba da doprinesu ovom procesu, naročito u početnoj fazi.

Omogućavanje mobilnosti tamo gde trenutno postoje prepreke

Uloga ovog programa treba da bude da inspiriše mobilnost mladih i da je ojača tamo gde je to potrebno. Poseban fokus treba da bude na temi mobilnosti mladih sa Kosova i iz Bosne i Hercegovine, kao i na pronalaženje rešenja za viznu liberalizaciju između ove dve zemlje. Uz to, procedure za dobijanje viza za zemlje regiona koje su članice EU treba da budu pojednostavljene za one koji još uvek ne mogu slobodno da putuju kroz Šengen zonu. S tim u vezi, problem omogućavanja strancima da uđu u Srbiju kroz Kosovo (umesto da putuju kroz Makedoniju) treba da bude rešen.

Otvaranje zvaničnog sistema školstva za učesće u regionalnim razmenama

Da bi se uključio veći broj ljudi, postigao višestruki efekat i osigurala puna podrška za različite programe koji u razmene uključuju škole, posebnu pažnju treba posvetiti uklanjanju prepreka za saradnju između osnovnih i srednjih škola, kao i univerziteta.

Obezbeđivanje priznavanja univerzitetskih diploma u regionu

Budući da granice u regionu Zapadnog Balkana nisu etničke i da mnogo studenata stiže univerzitetske diplome u nekoj od susednih zemalja gde studiraju na maternjem jeziku, važno je stvoriti mehanizme za jednostavniji proces nostrifikacije tih diploma. Opšte priznavanje diploma moglo bi da ima uticaja na veću mobilnost mladih u regionu.

Podizanje svesti među mladima o multiperspektivnosti istorijskih narativa na Zapadnom Balkanu

Pitanje suočavanja sa prošlošću treba da igra važnu ulogu u ovom programu i ne sme biti ignorisano. Ne treba ga primeniti samo na programe čiji je sadržaj u vezi sa ovom temom, već i na druge programe koji se nužno ne odnose na nju. Učesnike programa razmene treba inspirisati da uče o razlikama među postojećim gledištima na događaje iz prošlosti i da u ovom duhu razmišljaju. Zbog toga ovaj program zahteva kvalifikovane ljude koji će voditi programe razmene. Svest o postojanju paralelnih i sukobljenih narativa može da stvori više razumevanja u političkom smislu među mladima u regionu.

Posvećenost vlada promovisanju dobrosusedskih odnosa i zagovaranju potrebe za intenzivnijom regionalnom saradnjom

Važno je da u zvaničnim diskursima vlada u regionu, kroz sinhronizovane aktivnosti različitih ministarstava, medija i kroz obrazovni sistem, regionalna saradnja bude istaknuta kao preduslov za napredak i svetliju budućnost. Slobodu kretanja treba posebno promovisati na teritorijama gde postoje podele među zajednicama i gde, uprkos nepostojanju formalnih prepreka mobilnosti, psihološke barijere sprečavaju ljude da posete susedne zajednice.

Održivost programa

Potrebno je da se od samog početka uspostavljanja ovog programa posebna pažnja posvetiti njegovoj održivosti. Održivost treba da bude obezbeđena kroz preciznu strategiju prikupljanja finansijskih sredstava, ali i novčani doprinos vlada u regionu treba da igra važnu ulogu u operacionalizaciji regionalnih mehanizama koji će omogućiti viziting program za mlade.

U svetlu gorepomenutih kriterijuma, regionalna mreža Inicijative mladih za ljudska prava prepoznaje zajednički interes i obavezuje se da radi na uspostavljanju Kancelarije za mlade Zapadnog Balkana.